

SØK ► patentstyret.no ► årsrapporter ► årsrapport 2004

Om Patentstyret
Direktørens innlegg
Statsrådets innlegg
Regnskap
Årsredegjørelse
Organisasjonskart
Internasjonalt
Ord og uttrykk
English

Patentstyrets årsrapport 2004

Viktige hendelser i året som gikk:

► En konferanse som engasjerte

Biotent ble en møteplass for 150 deltakere og foredragsholdere fra biotekbransjen, forskningsmiljøene, investorer, universitet og høyskoler og næringspolitikere.

[Les mer](#)

► Første avgjørelse om administrativ overprøving

Fra 1. mars har Patentstyret hatt ansvar for behandling av klager på registreringer av foretaksnavn. Den første avgjørelsen er nå truffet.

[Les mer](#)

► Gjennomføring av WTOs legemiddelvedtak

Patentforskriften er endret for å gjennomføre WTOs legemiddelvedtak. WTO oppstiller krav gjennom TRIPS-avtalen til nasjonale bestemmelser om tvangslisenser.

[Les mer](#)

Nøkkeltall 2004

Mottatte patentsøknader	5 498
Mottatte varemerkesøknader	12 696
Mottatte designsøknader	687
Utførte forundersøkelser	1 789

KUNDECASE

BEDRIFT

► Tandberg

PATENTERT

► 20.12.1992

INNEHAVER

► Fornavn M. Ettemann

ISBN: 82-91213-21-6

Om Patentstyret

Et nasjonalt kompetansesenter for industrielt rettsvern.

Hensikt

Patentstyret skal hjelpe norsk næringsliv å styrke virksomheten sin gjennom kunnskap om industrielle rettigheter - slik at bedriftene vil sikre sine investeringer, konkurranseposisjoner og skape økonomisk vekst i det norske samfunnet.

Oppgaver

Patentstyrets hovedoppgave er å behandle søknader om patenter, varemerke- og designregistreringer. Vi arrangerer kurs og holder foredrag om betydningen av industrielle rettigheter. I tillegg utfører vi ulike typer forundersøkelser. Her skaffer vi kunder oversikt over teknologiens stilling på oppgitte områder, gir forhåndsvurderinger av ideer til patenter, varemerker og design, og overvåker bestemte aktiviteter eller aktører på oppgitte områder. Kundegruppen består av norsk og utenlandsk næringsliv, forskningsinstitusjoner, oppfinnere og frittstående idéskapere. Vi har et særskilt søkelys på innenlandske kunder.

Organisasjon

Patentstyret er en statlig etat under Nærings- og handelsdepartementet. Vi har ca 263 ansatte innenfor fagområder som juss, teknikk, økonomi/administrasjon, informasjon og markedsføring.

Ledelsen i Patentstyret. Fra venstre: Toril Foss, Bjarne J. Kvam, direktør Jørgen Smith, Tove Berg, Bernt Boldvik, Otto Scharff og Lisbeth Wolther. (Foto : Terje Heiestad, Cox kommunikasjon).

Norske bedrifter lever farlig

Kunnskap om industrielle rettigheter som konkurransefortrinn

I løpet av de siste tiårene har industrielle rettigheter – patenter, retten til varemerker og industridesign – fått sterkt økt betydning som kraftfulle virkemidler i den internasjonale konkurransen. Over hele verden brukes disse rettighetene i stadig større omfang, ikke bare til å beskytte egne produkter mot kopiering og etterligning, men også til å erobre og befeste nye markeder.

*Jørgen Smith
Patentstyrets direktør*

Den bedriftslederen som ikke har den nødvendige kompetansen om bruk av industrielle rettigheter, står i konstant fare for å bli skviset ut av lukrative markeder eller gå glipp av åpenbare sjanser til økte markedsandeler. Spesielt for små og mellomstore bedrifter, som helt ut baserer seg på ett eller et lite spekter av kjerneprodukter, kan mangel på slik kompetanse lett bli fatalt.

Investering i og utvikling av disse produktene, merkenavnene eller produktdesignen vil ofte vært svært ressurskrevende, og det vil være av overordnet betydning for bedriften å kunne høste fruktene av innsatsen. Heldigvis har vi mange gode eksempler på norske bedrifter som har lært denne leksen. Men gjør det store flertallet de rette grepene for å sikre sine rettigheter? Og greier de fullt ut å utnytte det forretningsmessige potensialet som ligger i disse rettighetene? Hvordan står det egentlig til her på berget?

Altfor lavt kunnskapsnivå i norske bedrifter

Det er dessverre all mulig grunn til uro. I en ny representativ undersøkelse blant norske bedriftsledere uttaler riktignok nesten samtlige at økt konkurranse innebærer at det blir stadig viktigere å beskytte sine innovative produkter, design og varemerker gjennom industrielle rettigheter. Samtidig sier imidlertid over halvparten at beskyttelse gjennom slike rettigheter ikke har vært eller vil bli aktuelt for dem.

Det siste tallet er egnet til å bekymre. Riktignok er Norge et land som er kjent for forholdsvis stor produksjon av lite bearbejdede produkter og med mindre innovasjonsinnsats i industrien enn i sammenlignbare europeiske land. Men tallet er likevel for høyt. Vår erfaring er at det må være et ikke ubetydelig problem i norsk økonomi at altfor mange norske bedrifter har for lav kompetanse om egen bruk av industrielle rettigheter – eller om hvordan man unngår å trække på andres rettigheter. Mangel på en bevisst holdning blant dem som burde ha det, er nok det største problemet. Industrielle rettigheter berører ikke bare industrien, men næringslivet i bred forstand. I dag må næringsmiddelindustrien ikke bare forholde seg til varemerkerettigheter, men også til bioteknologiske patenter. Arkitektkontorer må kunne designrettigheter.

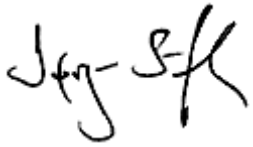
Blant dem som har en bevisst holdning, opplever vi på den annen side at manglende kunnskap og misforståelser florerer. Det er for eksempel en utbredt oppfatning at registrering av domene- eller firmanavn gir omtrent like god beskyttelse som registrering av et varemerke, at opphavsretten gir like godt vern som designregistrering, eller at patenter er uinteressante for databransjen. Dette kan føre til at bedriften gjør feilvalg som kan få dramatiske langsiktige følger.

I andre tilfeller er bedrifter med gode, patenterte produkter ofre for manglende forståelse og kompetanse fra viktige støttespillere utenfra. Som eksempel tenker jeg her på en bedrift som startes opp for å utnytte en unik teknologi, og som har gjort jobben sin med hensyn til patentering. I slike situasjoner vil patentet ofte være bedriftens eneste aktivum av betydning når banken oppsøkes for lånefinansiering i oppstartfasen. Problemet bedriften nå møter er at det i norske banker gjennomgående sitter få mennesker med særlig kompetanse på å bedømme verdien av industrielle rettigheter. Denne verdien vil være dårlig reflektert ved en isolert vurdering av bedriftens regnskaper og vil derfor kreve særkunnskap. Selv om man nå har begynt å anerkjenne disse problemstillingene her i landet, er det fortsatt en lang vei å gå.

Satsing på økt kunnskap

Fra Patentstyrets side er vi særlig opptatt av å bidra til å sikre bedriftene best mulige rammebetingelser på området. Det er likevel viktig å presisere at det er den enkelte bedrift som har ansvaret for sine egne strategier og forretningsmessige valg. Men når vi ser at summen av manglende kompetanse i de enkelte bedriftene og blant deres støttespillere utgjør et samfunnsøkonomisk problem, må vi reagere. For Patentstyret er derfor økt kompetanse om strategisk bruk av industrielle rettigheter i næringslivet gjort til et satsingsområde.

Regjeringen presenterte i fjor sin helhetlige innovasjonsplan, som skal bidra til å gjøre Norge til ett av verdens mest innovative land. En fantastisk ambisjon! Men én ting er sikkert: Uten nødvendig kompetanse på industrielle rettigheter kommer vi aldri dit.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jørgen Smith'.

Jørgen Smith

(Innlegget er også publisert som debattinnlegg i Dagens Næringsliv, 26. januar 2005)

Statsrådens innlegg

Det overordnede målet i næringspolitikken er å legge til rette for størst mulig verdiskaping i norsk økonomi. Og vi har altså lyktes rimelig godt med dette i Norge. Vi har en verdiskaping per innbygger som er blant de aller høyeste i verden og dagens situasjon i norsk næringsliv er også svært god.

Det at vi har høy verdiskaping i dag, betyr imidlertid ikke at vi er sikret høy verdiskaping og derved høy velferd også i fremtiden. Vi vet av erfaring at et land raskt kan komme i en situasjon der verdiskapingen faller eller utvikler seg langt svakere enn i andre, sammenlignbare land. Det reiser spørsmålet om hvordan vi bør innrette oss i dag for å sikre fortsatt høy verdiskaping i fremtiden.

Børge Brende
Nærings- og handelsminister

Men verden står ikke stille rundt oss, og den globale konkurransen øker. Land som India og Kina kan fremstille en del varer til lavere pris enn vi kan. Stadig flere norske bedrifter, både større og mindre, etablerer seg nå med produksjon i Kina og kinesiske produkter får stadig større markedsandeler i Norge.

Denne utviklingen er ikke nødvendigvis et problem for oss hvis vi bare klarer å selge varer til resten av verden med høyere marginer. Det forutsetter at vi klarer å bygge mer kunnskap, utvikling og design inn i produktene våre. Ved internasjonal arbeidsdeling kan vi få det beste i form av rimelige varer fra våre nye konkurrenter, og samtidig voksende og mer kjøpesterke markeder for våre dyrere og mer kunnskapsintensive produkter.

Dette understreker hva jeg mener næringspolitikkenes rolle må være i dag; å sørge for at de samlede rammebetingelsene er utformet slik at næringslivet står best mulig rustet til å opprettholde verdiskapingen i markeder som krever økt omstillings- og innovasjonsevne. Et hovedfokus i næringspolitikken er derfor å stimulere til mer innovasjon og nyskaping.

Strategisk bruk av industrielle rettigheter er helt sentralt for at bedriftene skal kunne sikre seg avkastningen av de innovasjonene som bringes på markedet. Ved å sikre seg patenter, design og varemerker vil bedriftene stå sterkere i en stadig hardere global konkurranse.

For å støtte opp om dette har Patentstyret en viktig oppgave i å nå ut med informasjon om de mulighetene som industrielle rettigheter faktisk representerer for bedriftene. På denne måten kan Patentstyret bidra til at norske ideer bidrar til økt verdiskaping i norsk økonomi.

Regnskap

Inntekter	2003	2004	Endring i %	Note	Bevilgning
Patent årsavgift	72 987	74 238	2 %	<u>1</u>	
Patent trykningsavgift	10 257	8 269	-19 %	<u>1</u>	
Patent søknadsavgift	16 316	15 441	-5 %	<u>1</u>	
Patent tilleggsavgift	11 740	8 688	-26 %	<u>1</u>	
Sum patentavgifter	111 300	106 636	-4 %		110 100
Varemerke søknadsavgift	30 453	29 365	-4 %	<u>2</u>	
Varemerke fornyelsesavgift	12 446	11 796	-5 %	<u>2</u>	
Sum varemerkeavgifter	42 899	41 161	-4 %		44 400
Design søknadsavgift	1 138	1 719	51 %	<u>3</u>	
Design fornyelsesavgift	1 177	1 360	16 %	<u>3</u>	
Sum designavgifter	2 315	3 079	33 %		2 500
Forskjellige avgifter	4 577	2 202	-52 %	<u>4</u>	2 600
Inntekter av informasjonstjenester	5 956	6 480	9 %	<u>5</u>	5 800
Diverse inntekter	10 000	269			100
Sum inntekter	177 045	159 827	-10 %		165 500
Utgifter	2003	2004	Endring i %	Note	Bevilgning
Lønn/godtgjørelser	112 834	117 528	4 %	<u>6</u>	
Varer og tjenester	75 747	71 829	-4 %	<u>7</u>	
Refusjoner	-7 270	-5 769			
Sum utgifter	181 316	183 598	1 %		183 272
Driftsresultat	- 4 271	-23 771			

Noter:

1. Nedgangen i inntekter fra patentavgifter kan forklares med at Patentstyret innførte kundefaktura med 30 dagers kreditt på en rekke avgifter der betalingen tidligere fulgte søknaden. Dette har blitt delvis oppveid av en økning i årsavgiftene.

2. Se over

3. Det har vært en økning i inntekter fra designavgifter. Dette skyldes i all hovedsak en økning i antall søkte design pr. søknad og økninger i avgifter i 2003 som fikk full effekt i 2004.

4. Det ble i 2003 gjort en forenkling av avgiftsstrukturen. Dette medførte bortfall av en del avgiftstyper og en påfølgende nedgang i inntekter. Dette fikk full effekt i 2004.

5. Økningen i inntekter kommer fra en økning i antall forundersøkelser i forhold til 2003.

6. Økningen i lønn skyldes først og fremst virkningen av det sentrale lønnsoppgjøret.

7. Nedgangen i varer og tjenester knytter seg først og fremst til en nedgangen i bruk av kompetansemidler og redusert reisevirksomhet.

Patent

- Fortsatt nedgang i antall patentsøknader totalt
- Økning i antall norske patentsøknader

Innkommne søknader

Antallet innleverte patentsøknader i Norge i 2004 var 5 490. Dette utgjør en nedgang på rundt 6 % i forhold til i 2003, og for fjerde året på rad er søknadsinngangen avtakende ([se graf](#)). Denne trenden antas å gjenspeile den generelle konjunktursituasjonen.

Andelen internasjonale patentsøknader innlevert under den internasjonale samarbeidsordningen **PCT** (Patent Cooperation Treaty) lå på 66 %. Den totale søknadsmassen fordeler seg ulikt på de ulike tekniske områdene. Selv om antallet innkomne saker gikk ned, viste den relative fordeling på ulike fagområder kun små endringer (mindre enn to prosentpoeng) for alle områder. En nedgang for kjemi og metallurgi og en økning innenfor maskinteknikk var de mest markante endringene ([se graf](#)).

Norske søkere

Antallet patentsøknader fra søkere i Norge var ca. 1 200 i 2004 – en økning på ca. 60 søknader i forhold til året før ([se graf](#)). Andelen norske søknader utgjør ca. 22 % av den totale søknadsmengden, som indikerer en liten økning i forhold til nivået de siste årene (rundt 20 %).

Avgjørelser

Patentavdelingen avgjorde ca. 6 250 patentsøknader i 2004 - en nedgang på ca 9 % fra 2003 ([se graf](#)). Målet om å gi første realitetsuttalelse innen 7 måneder ble oppnådd for 57 % av søknadene, mens det for 94 % av førstesøknadene ble gitt første realitetsuttalelse innen 9 måneder.

Saker under behandling

Antallet søknader under behandling (restanser) er redusert med ca. 1 500 i 2004 og er nå på 26 072 ([se graf](#)).

Viktige kvalitetsaspekter

Et viktig mål ved utviklingsarbeidet i patentavdelingen er å oppnå en saksbehandling som er harmonisert med saksbehandlingen i **EPO** (Det europeiske patentverket). Som et ledd i dette er det for annet år på rad gjennomført en meningsmåling blant industribedrifter og patentfullmektiger om hvordan harmoniseringen oppleves. Målingene viser klare forbedringer på viktige områder. I tillegg gjennomføres periodiske kvalitetskontroller, som viser at det har skjedd en betydelig reduksjon av mangler i utgående skriv.

Varemerke

- Økt søknadsinngang
- Lengre behandlingstid

Innkommne saker

Antallet varemerkesaker økte med nesten 4 % i 2004, fra 12 253 saker i 2003 til ca. 12 700 saker i 2004. Dermed gikk den totale inngangen opp med ca. 440 varemerkesaker ([se graf](#)). Det er første gang siden år 2000 at antallet varemerkesaker øker i forhold til forrige periode.

Norske og utenlandske søkere

Patentstyret mottok ca. 6 980 internasjonale registreringer etter Madridprotokollen, det vil si 55 % av den totale inngangen. Dette er en økning på ca. 310 registreringer i forhold til 2003. Antallet nasjonale søknader utgjorde ca. 5 720 søknader, hvorav ca. 2 770 ble innlevert av utenlandske søkere og ca. 2 950 av søkere bosatt i Norge. Andelen varemerkesøknader fra norske søkere er dermed tilnærmet uendret fra 2003, det vil si 23 %.

Varemerkeregistrering i OHIM og WIPO

OHIM mottok 112 søknader om registrering av [EF-varemerke](#) fra søkere bosatt i Norge, noe som er betydelig lavere enn år 2003 (175 søknader). Danmark og Sverige hadde også en nedgang i 2004 sammenlignet med 2003, men ikke så stor prosentvis nedgang som hos oss. Finland hadde en uendret søknadsinngang til OHIM i samme periode. WIPO mottok 149 internasjonale varemerkesøknader fra innehavere bosatt i Norge. Det er omtrent det samme som i 2003. Totalt sett økte inngangen av internasjonale varemerkesøknader til WIPO med ca 29,8 % i forhold til 2003.

Utviklingen framover

EU tiltrådte [Madridprotokollen](#) i 2004. Om denne koblingen mellom EF-varemerket og Madridprotokollen får noen konsekvenser for Norge, vil først bli synlig utover høsten 2005. Det som imidlertid er klart, er at Madridprotokollen er blitt et mer praktisk og brukervennlig registreringssystem, med mulighet for utpeking av blant annet Japan, USA og EU.

Avgjørelser og saker under behandling

Det ble avgjort i alt ca. 9 290 varemerkesaker i 2004, en nedgang på 31 % sammenlignet med år 2003 ([se graf](#)). Gjennomsnittlig behandlingstid ved årets slutt var 11 til 12 måneder, mot 6 til 8 måneder året før. Dermed økte behandlingstiden sterkt i fjor, noe som i all hovedsak tilskrives de betydelige problemene vi hadde med implementeringen av det nye datasystemet SANT. På varemerkeområdet må en betydelig del av søknadsbehandlingen foretas direkte i SANT, slik at problemene fikk større konsekvenser her enn for eksempel på patentområdet.

Antallet varemerkesaker under behandling gikk i 2004 derfor opp med ca. 3 400 saker, til ca. 15 493 ([se graf](#)). Tilbakemeldinger fra kundene våre viser at kort behandlingstid anses som viktig særlig på varemerkeområdet, og at utviklingen det siste året derfor oppleves som et meget uheldig tilbakeskritt. Målet for 2005 er å redusere behandlingstiden til 9 måneder med ytterligere reduksjoner i årene fremover.

Design

- Stadig færre designsøknader
- Økning i antall design

Innkommne saker

Patentstyret mottok ca. 690 designsøknader i 2004. Det er mindre enn året før (ca. 4 %), da Patentstyret mottok 714 søknader ([se graf](#)). Trenden med lavere søknadsinngang fortsatte dermed for femte år på rad.

Antall design

En designsøknad kan inneholde én eller flere design. Antallet søkte design sier mer om bruken av designbeskyttelse enn antallet søknader. Fra 2004 har Patentstyret begynt å føre statistikk på dette. Antallet søkte design i 2004 var ca. 1 500, kanskje noe mindre. Det tilsvarer et gjennomsnitt på omkring 2 design pr. søknad. En manuell telling i et utvalg av søknader før den nye designloven trådte i kraft i 2003, viste et gjennomsnitt på 1,2 design pr. søknad. Selv om forholdet mellom disse første tallene må brukes med forsiktighet, tyder tallene på at vi har hatt en reell økning i antallet søkte design etter at designloven trådte i kraft. I fremtiden vil vi først og fremst vurdere utviklingen på designområdet med utgangspunkt i antallet søkte design.

Norske og utenlandske søkere

Patentstyret mottok ca. 410 søknader fra utenlandske søkere og ca. 280 fra søkere bosatt i Norge. De norske søknadene utgjorde 40 % av den totale inngangen. Dette er en litt høyere andel enn året før (38 % året før). Antallet søknader fra søkere bosatt i Norge økte dermed noe fra året før (6 %), mens antallet søknader gikk ned med 8 % fra søkere bosatt i utlandet.

Designregistrering i OHIM

Norsk næringsliv innleverte 191 EF-design til [OHIM](#) i løpet av 2004. Det er en økning fra forrige periode på 33 % (144 design i 2003). EF-design ble etablert i april 2003, og det er positivt å se at norsk næringsliv tar i bruk ordningen i økende grad.

Internasjonal registrering av design (Haagavtalen)

Ved utløpet av 2004 hadde 15 nasjoner tiltrådt den såkalte Genèveteksten til [Haagavtalen](#). Patentstyret arbeidet i 2004 med praktiske forberedelser til tiltredelsen. Det er ventet at Norge vil tiltre neste år, med den forventede virkning at Patentstyret vil motta en stadig større andel internasjonale designregistreringer og færre nasjonale søknader.

Avgjørelser og saker under behandling

I 2004 ble det avgjort ca. 915 søknader, mot 447 i 2003 ([se graf](#)). Målet om å avvirke like mange søknader som inngangen ble dermed oppfylt. Ved slutten av perioden var behandlingstiden opptil 11 måneder. ([se graf](#)). Målsetningen for år 2005 er å redusere behandlingstiden til 6 måneder.

Overprøving av registrerte foretaksnavn

- Rask og billig ordning
- Økende antall krav om overprøving

Innkomne saker

Patentstyret mottok 44 krav om administrativ overprøving av registrerte foretaksnavn i 2004. Dette er betydelig mindre enn forventet. Vi har imidlertid sett en økende trend utover i perioden. I de fleste sakene har klager påberopt seg et tidligere registrert foretaksnavn som klagegrunnlag, i andre saker både foretaksnavn og varemerke, og i et fåtall er varemerke blitt anført alene som klagegrunnlag.

Avgjørelser og saker under behandling

I perioden ble fire saker endelig avgjort, og disse er behandlet innen én måned etter at saken var klar til å bli tatt opp til avgjørelse. Dette er i samsvar med målene om kort behandlingstid på området. I 2005 regner vi med å motta mellom 100 og 200 krav om administrativ overprøving av registrerte foretaksnavn.

Informasjon

- Nye internettsider lansert
- Populære lunsjmøter gjennomført i åtte byer
- Vellykket Biotent-konferanse

I 2004 fortsatte Patentstyret arbeidet med å øke bevisstheten om industrielle rettigheter som strategisk virkemiddel. Virksomheten har spesielt vært konsentrert mot de små og mellomstore bedriftene og universitets- og høyskolesektoren.

Informasjon

Den oppsøkende virksomheten ble intensivert i 2004. Mange av initiativene fra 2003 resulterte i konkrete samarbeidsprosjekter og bruk av Patentstyrets informasjonstjenester.

Patentstyret hadde i 2004 flere samarbeid med universiteter og høyskoler i Norge. Vi gjennomførte selv en rekke forelesninger, i tillegg til at vi også støttet undervisning som ble gjennomført av andre.

Vi fortsatte den gode dialogen med landets nye TTOer (Technology Transfer Office), og flere av kontorene har begynt å benytte Patentstyrets tjenester jevnlig.

Samarbeidet med Norsk Designråd, Norges forskningsråd og Innovasjon Norge ble videreført.

Vi fortsatte dialogen med foreninger, nettverk og forskningsmiljøer, som henvender seg til de samme målgruppen som Patentstyret.

Kurs og foredrag

I 2004 gjennomførte Patentstyret 15 gratis lunsjmøter i åtte forskjellige byer i Norge. Hensikten med møtene var å hjelpe norsk næringsliv, spesielt små og mellomstore bedrifter, til å ta vare på verdiene som skapes. Møtene var svært populære og ble raskt fulltegnet. 81 % av de frammøtte kom fra bedrifter med 50 ansatte eller mindre.

I tillegg ble det gjennomført 17 åpne og 9 bedriftsinterne kurs. Etterspørselen etter bedriftsinterne kurs fortsatte å øke i 2004. For første gang arrangerte Patentstyret bioteknologikonferansen BiotentTM, som samlet 150 deltakere fra forskningsmiljøer, myndigheter og bedrifter.

Omsetningen for kursvirksomheten totalt sett lå på samme nivå som i 2003.

Kursene ble kvalitetsmålt løpende, og for kategorien totalinntrykk av kurset oppnådde vi en gjennomsnittsscore på 4,8 – der 6 er best. Det er litt bedre enn resultatet for 2003 og tett oppunder målet, som var satt til 4,9.

Forundersøkelser

Omsetningen fra forundersøkelser økte med 6 % fra 2003 til 2004. Det totale antallet forundersøkelser økte med 5 % sammenlignet med fjoråret – til totalt 1 790. Antallet undersøkelser på varemerkeområdet økte alene med 17 %.

Den løpende kvalitetsmålingen av forundersøkelser endte på en gjennomsnittsscore på 4,6 for totalinntrykk av tjenesten. Målet var satt til 4,9. En sammenligning med de andre patentverkene i Norden, viser at Patentstyret tilbyr likeverdige tjenester både med hensyn til innhold og pris. Sammenligningen gjelder også kurs og foredrag ([se graf](#)).

Tilgjengelighet

Patentstyret lanserte i 2004 nye og forbedrede nettsider, med flere nye informasjonstjenester som blant annet en nybegynnerguide og temasider.

Patentstyrets Infosenter besvarte ca 20 000 inngående telefoner i 2004 - et nivå som har holdt seg stabilt de siste år. Besøk til Infoteket økte med 6 % i forhold til fjoråret.

I en spørreundersøkelse blant Patentstyrets kunder oppga 85 % at de vil anbefale Patentstyrets informasjonstjenester til andre.

2005

Kunnskap om og bruk av industrielle rettigheter hos norske bedrifter er fremdeles lav. Den 1. januar ble det opprettet en egen avdeling for kommunikasjon for ytterligere å styrke informasjonsvirksomheten.

I 2005 vil vi fortsette med 14 gratis lunsjmøter i sju byer. Hensikten er å øke bevisstheten om industrielle rettigheter som et strategisk virkemiddel for innovasjon.

Organisasjonen

Ved utgangen av 2004 hadde Patentstyret 263 ansatte, fordelt på 162 kvinner og 101 menn. Blant ledere med personalansvar er fordelingen i Patentstyret 49 % kvinner og 51 % menn. For ikke-ledende stillinger er fordelingen ca 63 % kvinner og 37 % menn. Det er særlig innen kontor- og servicestillingene at det er en overvekt av kvinnelige medarbeidere, mens det på de midlere og høyere stillinger er en tilsvarende fordeling som på ledernivået.

Omorganisering

I løpet av 2004 er det foretatt visse endringer i Patentstyrets organisasjonsstruktur. Ett av formålene har vært å skape en tydeligere matrisestruktur med tydelige møtepunkter mellom produksjonsavdelingenes produksjonslinjer og stabsavdelingenes tjenester i forhold til produksjonen.

Strukturen skal tydeliggjøre at henholdsvis Patentavdelingen, Design- og varemerkeavdelingen og den nye avdelingen Kurs og forundersøkelser har det fulle ansvaret for behandlingen av saker innen sine ansvarsområder fra begynnelse til slutt, mens tjenester til støtte for denne produksjonen tilbys eller bestilles fra avdelingene Fellestjenester, Kommunikasjon eller Juridisk-politisk stab i knutepunktene.

Lederutdanning

Patentstyret startet høsten 2003 en lederutdanning i samarbeid med Norges Handelshøgskole i form av et program. Intensjonen var å gi samtlige ledere et kunnskapsløft innen faget strategisk ledelse, og ferdigheter i å anvende kunnskapen. Programmet er på mastergradsnivå og gir deltakerne 30 studiepoeng (10 vekttall). Programmet er gjennomført som samlinger med 2-3 dagers varighet og to deleksamener. Endelig avslutning av programmet – innlevering av avhandlinger, siste deleksamen og disputas – skjer i 1. kvartal 2005.

SANT

Implementeringsproblemene

SANT-systemet ble tatt i bruk som saksbehandlingsverktøy for patent og varemerke i januar 2004. Etter noen uker med tilfredsstillende bruk av systemet, opplevde vi store tekniske problemer og en betydelig ustabilitet, som umiddelbart gikk ut over saksbehandlingen. I særlig grad ble varemerkeområdet rammet.

Arbeidet med å gjenopprette et stabilt system har gjennom hele året hatt første prioritet, og både leverandør og Patentstyret har brukt store ressurser på dette. Det har også gått med betydelige ressurser på å opprettholde tilfredsstillende datakvalitet tross problemene med systemet. Dette har nødvendigvis medført mindre fokus på vanlig feilretting og forbedring av systemet enn ved normal drift.

Stabilitetsproblemer

Mye av arbeidet med stabilitetsproblemene har i løpet av høsten 2004 vært utført i henhold til en plan utarbeidet av leverandøren Sword i samarbeid med Patentstyret. Planen inneholdt stabilitetsmål godkjent av Patentstyret, og en endelig frist for oppnåelse av målene ble satt til midten av januar 2005. Målene ble nådd, og stabiliteten anses ved årets slutt å være under kontroll.

Patentstyret står nå overfor betydelige utfordringer med hensyn til å begrense skadevirkningene av de forsinkelsene som dataproblemene har forårsaket, både når det gjelder produksjons- og effektiviseringsmål, planlagt videreutvikling, annen feilretting osv. For å kunne gjøre de riktige strategiske valg med hensyn til videre bruk av systemet, valg av samarbeidspartnere osv, er det nå igangsatt en uavhengig teknisk vurdering av systemet, mens andre typer evalueringer vil bli foretatt senere i 2005.

TAKISAI-prosjektet

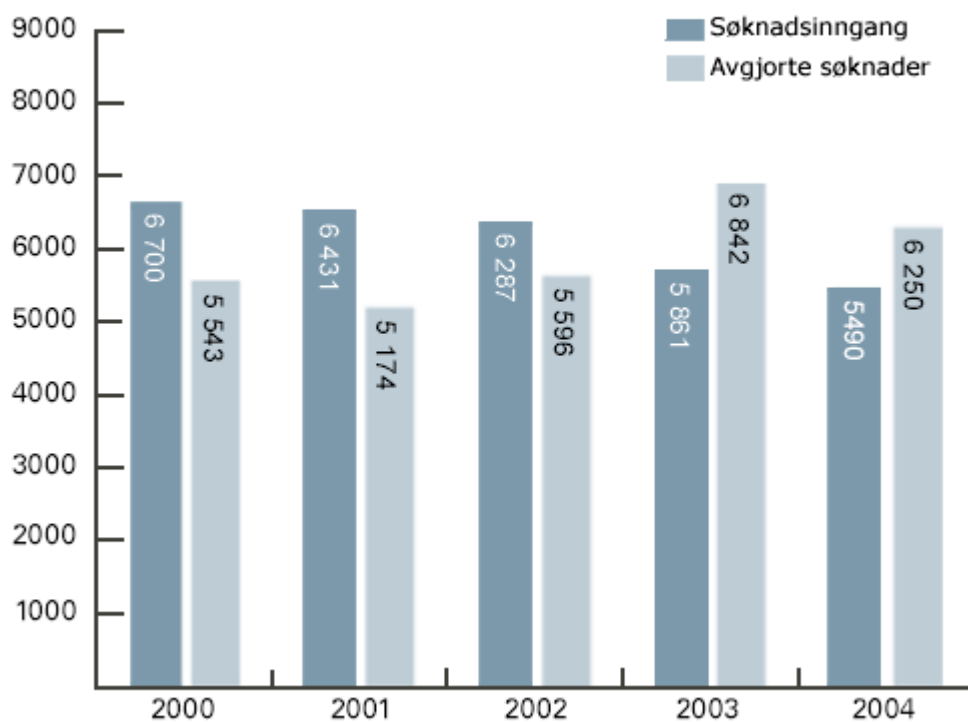
Integrering av sikre elektroniske tjenester med SANT i forhold til eksterne kunder skal håndteres av TAKISAI-systemet. Som følge av problemene med ustabilitet i SANT har arbeidet med integrering av TAKISAI ikke kunnet gjennomføres i 2004.

Grafer

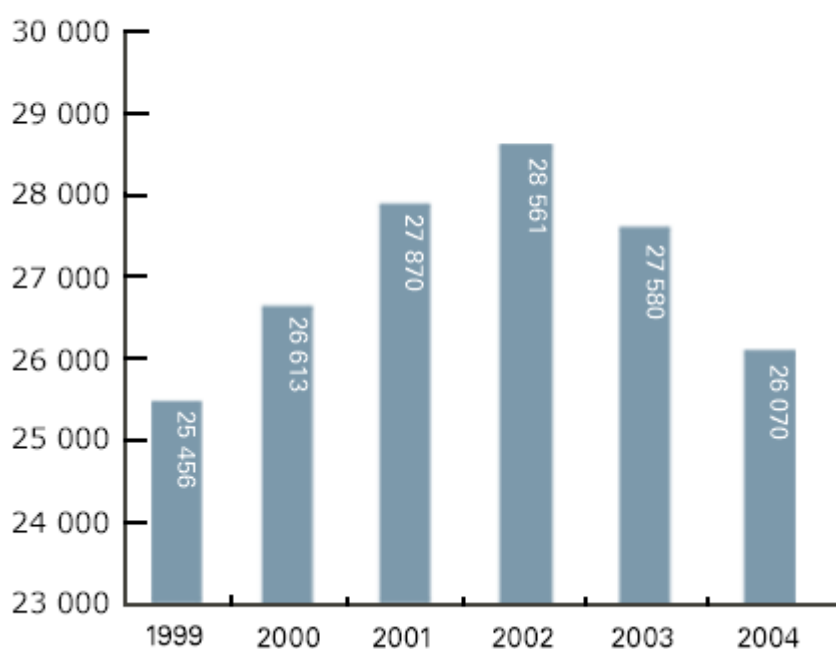
- ▶ [Patentsøknader](#)
- ▶ [Patentsaker under behandling](#)
- ▶ [Patentsøknader fordelt etter teknisk område](#)
- ▶ [Andel nasjonale og internasjonale patentsøknader](#)
- ▶ [Varemerkesaker](#)
- ▶ [Varemerkesaker under behandling](#)
- ▶ [Designsøknader](#)
- ▶ [Designsaker under behandling](#)
- ▶ [Utførte forundersøkelser](#)

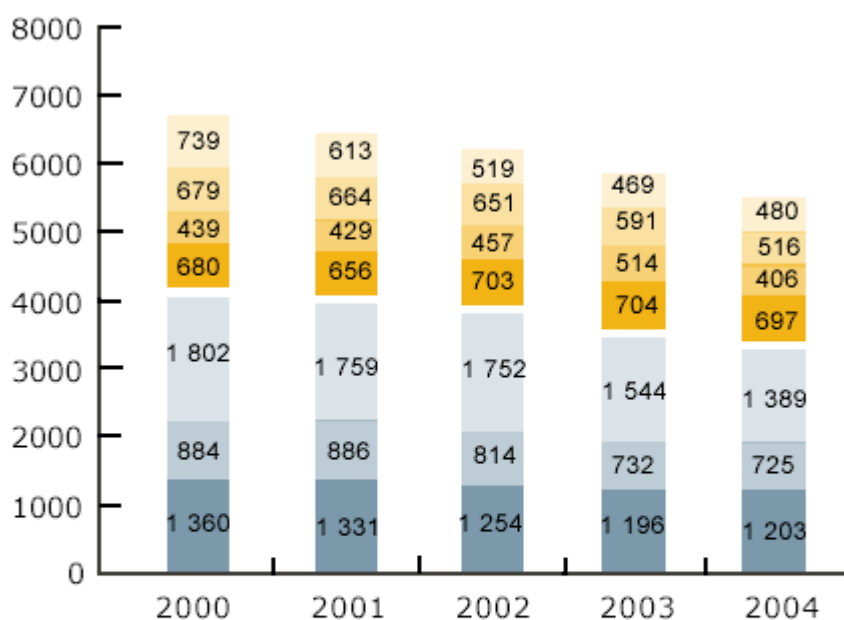
Patentsøknader

Patentsaker under behandling

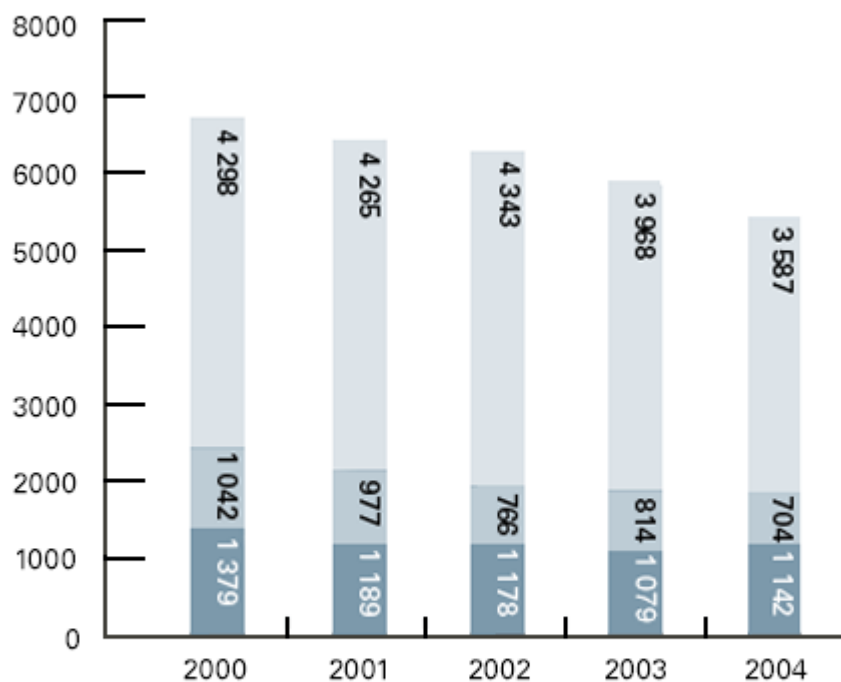

Patentsøknader fordelt etter teknisk område

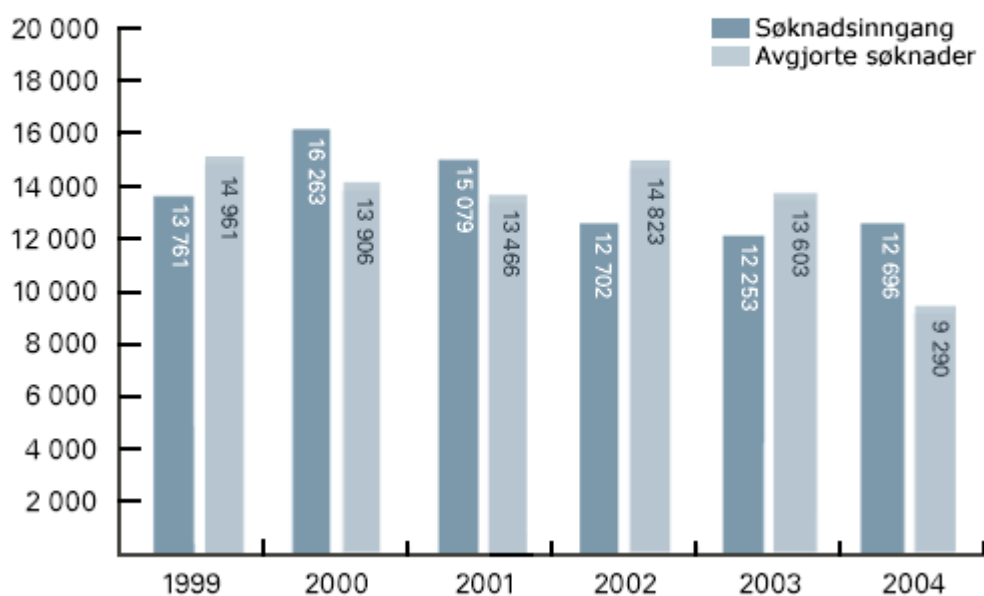
- Elektroteknikk
- Fysikk
- Maskinteknikk, belysning, oppvarming, våpen
- Bygg- og anleggsteknikk, gruvedrift
- Tekstil, papir
- Kjemi, metallurgi
- Industrielle arbeidsoperasjoner, transport
- Menneskelige behov

Andel nasjonale og internasjonale patentsøknader

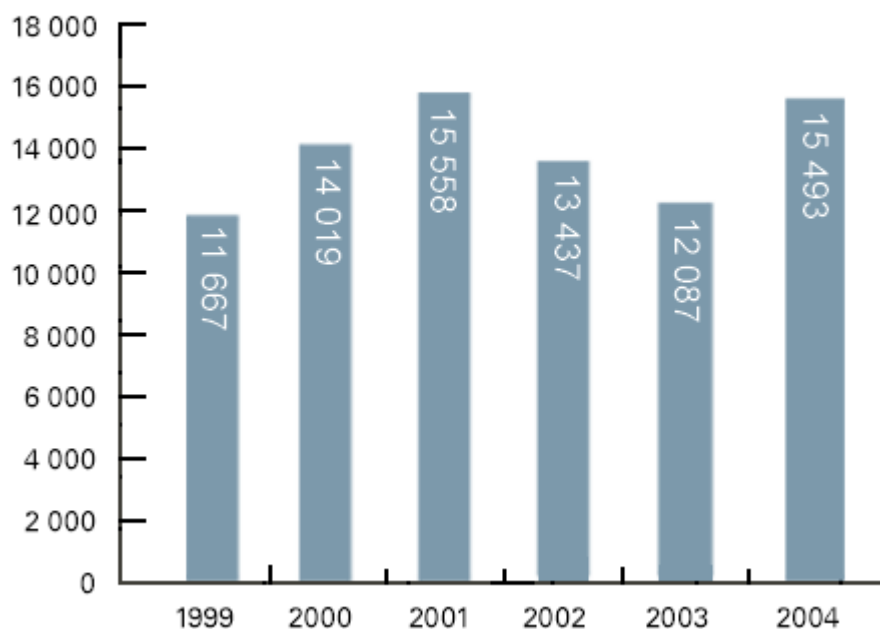
- Videreførte internasjonale søknader PCT-Kapittel 1 og 2
- Nasjonale søknader inngitt av utenlandske søkere
- Nasjonale søknader inngitt av innenlandske søkere

Varemerkesaker

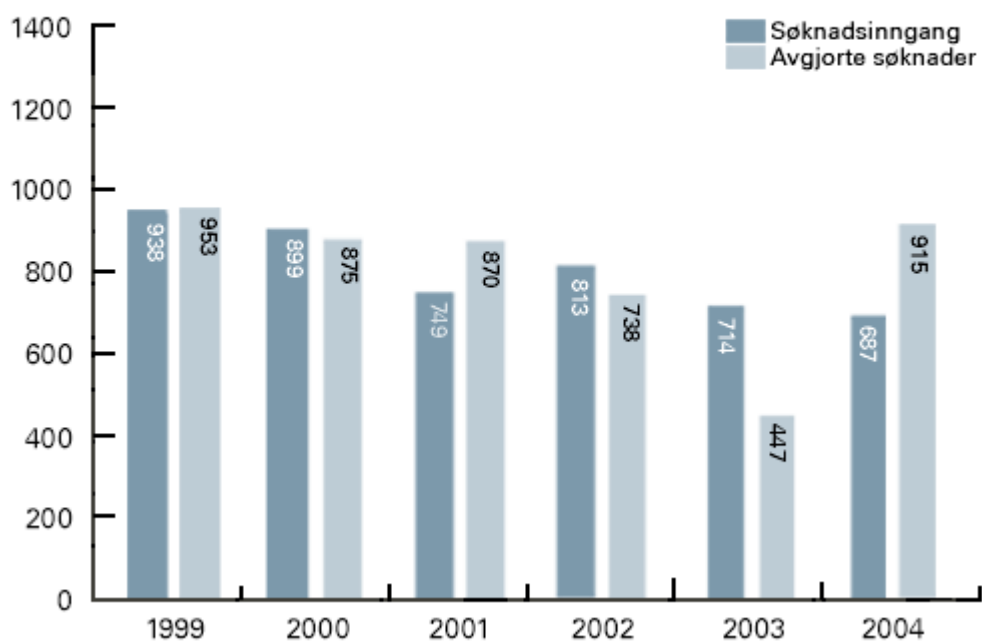

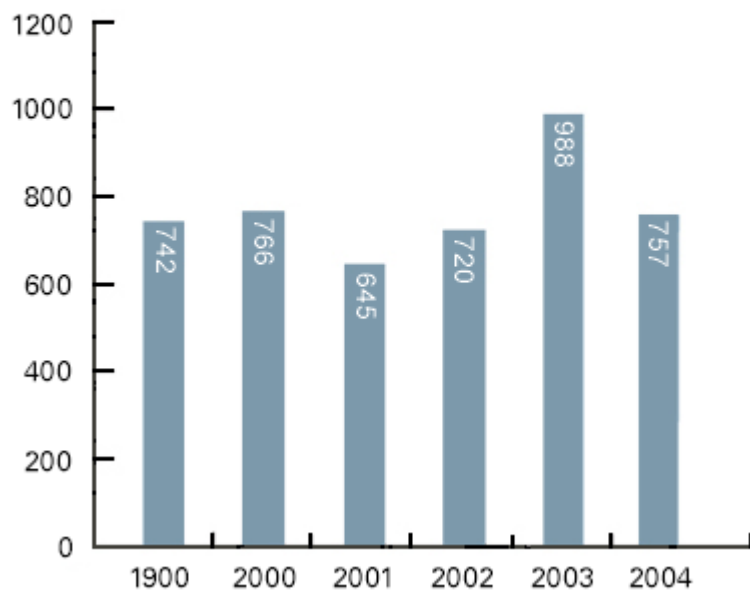
Varemerkesaker under behandling

Designsøknader

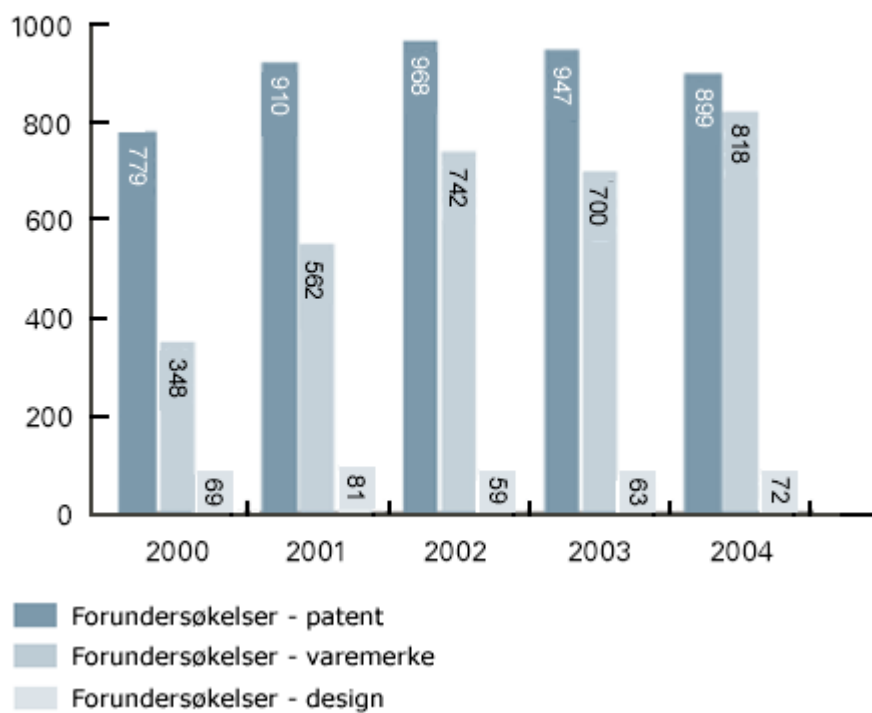

Designsaker under behandling

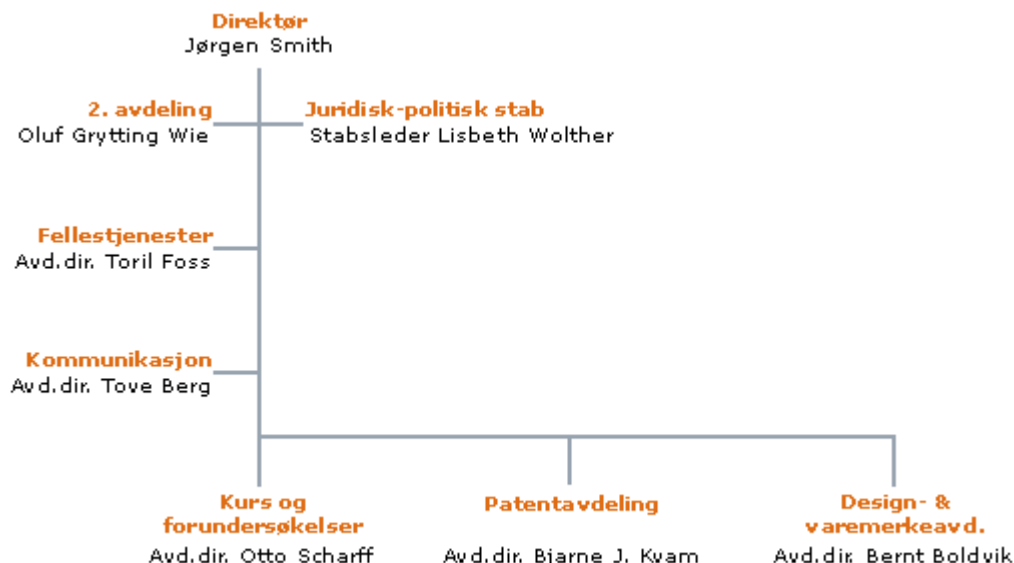

Utførte forundersøkelser

Organisasjonskart

Oppdatert pr 1. mars 2005

Patentavdeling

Avdelingsdirektør: Bjarne J. Kvam

Bransje grupper:

- Primærnæringer og bioteknologi: Marianne G. Nesje
- Olje og skip: Njål I. Fodnes
- Elektro, fysikk og bygg: Olv A. Aasen
- Kjemisk industri: Eli Mogstad Ranger

Patentjuridiskseksjon: Eirik Rødsand (fung. for Hildegun Raa Grette)

Seksjon for patentlydokumentasjon: Linda Sand

Design- & varemerkeavdeling

Avdelingsdirektør: Bernt Boldvik

Stab: Debbie Rønning

Seksjon 1 Varemerker: Tormod Nilsen

Seksjon 2 Nasjonale varemerker: Solrun Dolva

Seksjon 3 Internasjonale varemerker: Margrethe Lunde

Designseksjon: Knut Andreas Bostad (fung. for Marie Rasmussen)

Fellestjenester

Avdelingsdirektør: Toril Foss

Økonomiseksjon: Elisabeth Gylder Smestad

IT-seksjon: Trond Sletvold

Personalseksjon: Siri Skaare-Botner

Støtteseksjon: Freddy Strømmen

Infotek: Ann Kollstrøm

Avdeling for kommunikasjon

Avdelingsdirektør: Tove Berg

Strategisk kommunikasjon og PR: Carl Fredrik Karlsen

Infosenter

Utvikling og trender innenfor området industrielle rettigheter

Internasjonal utvikling

Etter at inngangen av patentsøknader på verdensbasis viste en gjennomsnittlig økning mot slutten av 90-tallet på i overkant av 5 % pr. år, har den flatet ut i takt med den internasjonale økonomiske utviklingen. Tendensene er de samme i det amerikanske og det europeiske patentverket (EPO). På varemerkeområdet er utviklingstrekkene de samme i det europeiske harmoniseringskontoret OHIM, mens antallet varemerkesøknader i USA har falt sterkt fra 2000.

Globalt

For Norges og Patentstyrets del er den internasjonale utviklingen innenfor immaterialrettsområdet særlig påvirket av utviklingen i Verdensorganisasjonen for immaterialrett (WIPO), Verdens handelsorganisasjon (WTO), EU/EØS-samarbeidet, EPO, OHIM og bilaterale handelsavtaler i EFTA-regi.

Immaterialrettsarbeidet i WTO er først og fremst knyttet til etablering av minimumsnivåer for beskyttelse i den såkalte TRIPS-avtalen, mens de sentrale spørsmålene i WIPO gjelder harmonisering av medlemslandenes nasjonale lovgivning, samt utvikling og administrering av internasjonale søknads-, registrerings- og klassifiseringsordninger.

Nye områder omfatter forholdet mellom immaterialretten og beskyttelse av genetiske ressurser, tradisjonell kunnskap og folklore.

For 2004 kan særlig fremheves

- Forholdet mellom utviklingslandene og de industrialiserte landene har utviklet seg i negativ retning. Medvirkende årsaker kan være utviklingslandenes følelse av at industrilandene har løpt fra sine løfter om motytelser for å få dem til å binde seg til TRIPS-avtalen og manglende engasjement hos enkelte industriland i forhold til FNs millenniummål. I WIPO virker dette inn bl.a. på fremdriften av Substantive Patent Law Treaty og revisjonen av PCT. Tendensen er at videre harmoniseringsarbeid vil skje trilateralt mellom EU, USA og Japan, selv om det nå er tatt initiativ til å få den multilaterale prosessen i gang igjen.
- Nasjonal gjennomføring av WTOs legemiddelvedtak gjør det mulig for stater som mangler produksjonskapasitet å importere viktige medisiner på grunnlag av tvangslisens.
- EU har tiltrådt Madridprotokollen, og forbindelsen til EF-varemerket er etablert.

Når det gjelder elektronisk overføring av dokumenter og informasjonsdeling mellom nasjonale og internasjonale myndigheter og brukerne, arbeides det fortsatt med standardisering og opprettelse av nye systemer, både i WIPO, EPO og OHIM.

Europa

Innenfor EU har arbeidet med fellesskapspatentet stanset opp. Det er særlig nasjonalspråkene i EU (20 forskjellige språk) og domstolsordningen som volder problemer. Så lenge Norge står utenfor EU, vil fellesskapspatentet ikke kunne omfatte oss, men norske søkere kan bruke ordningen på linje med søkere i EU.

Aktivitetene på immaterialrettsområdet dreier seg også om å forsøke å få på plass et harmoniseringsdirektiv for datamaskinimplementerte oppfinnelser. I april 2004 ble direktivet om håndhevelse i saker om krenkelse av immaterialrettigheter vedtatt.

I løpet av 2004 har EPO fått Island som sitt 30. medlem. Norge, Latvia og fire land på Balkan er nå de eneste vest- og sentral-europeiske landene som ikke er medlemmer.

I EPO er det nå for øvrig igangsatt en strategidebatt for å avklare det fremtidige samarbeidet med medlemslandene i PCT-saker. Resultatene av dette arbeidet kan bli svært viktig i forhold til en del medlemsland. Samarbeid med EPO om granskning av PCT-søknader har bl.a. bidratt til å gi Sverige mulighet for å opprettholde en samlet kritisk masse av søknader, som igjen gir grunnlag for å beholde tilstrekkelig patentfaglig kompetanse til å kunne dekke kundenes, særlig SMBenes, behov for lokal tilstedeværelse. Dette samarbeidet er nå truet, og Patentstyret arbeider sammen med en rekke EPO-medlemsland for å opprettholde og videreutvikle denne samarbeidsmuligheten.

De samme interessene har også medført at patentverkene i Danmark, Sverige, Island og Norge nå utreder mulighetene for et nordisk patentinstitutt, som skal koordinere samarbeidet mellom landene på patentområdet.

Ord og uttrykk

IR

Forkortelse for industrielle rettigheter og industrielt rettsvern. IR viser til rettsvern, først og fremst i form av patent, varemerke- eller designregistrering.

PCT

[PCT](#) - The Patent Cooperation Treaty - er en verdensomspennende konvensjon som administreres av WIPO. Hensikten med konvensjonen er å forenkle søknadsprosessen for søkere som ønsker internasjonal beskyttelse av sin oppfinnelse. Norge er medlem av PCT.

WIPO

[WIPO](#) - World Intellectual Property Organization - er et underorgan for FN. WIPO har sete i Genève, og administrerer flere internasjonale avtaler innenfor immaterialrettens område. Norge er medlem av WIPO.

EPO/EPC

[EPO](#) - European Patent Office - er et overstattlig organ som behandler søknader om patent etter den europeiske patentkonvensjonen EPC. Hensikten med EPC er å forenkle søknadsprosessen for søkere som ønsker patentbeskyttelse i flere europeiske land. EPO kan på grunnlag av én eneste søknad gi patent i alle de tilsluttede medlemslandene. Norge er ikke medlem av denne konvensjonen.

Madridprotokollen

[Madridprotokollen](#) er et system for å søke om internasjonal registrering av varemerker. Norge er, som et av 66 land, tilsluttet Madrid-protokollen. Ordningen administreres gjennom WIPO. Med utgangspunkt i en norsk varemerkesøknad eller -registrering kan man søke om registrering i de andre medlemslandene.

Forundersøkelser

Samlebetegnelse for informasjonstjenester som utføres av Patentstyret. Gjennom forundersøkelser kan kundene få oversikt over teknologiens stilling på oppgitte områder, forhåndsvurderinger av ideer til patenter, varemerker og design, eller få overvåket bestemte aktiviteter eller aktører på oppgitte områder.

SANT

Forkortelse for "saksbehandling ved anvendelse av ny teknologi". SANT er Patentstyrets store IT-prosjekt, og skal gi kundene våre elektronisk tilgang til Patentstyrets registre for patent, varemerke og design, norske patenter og annen viktig informasjon. Det nye IT-verktøyet vil bidra til å effektivisere saksbehandlingen internt i Patentstyret, og gjøre det enklere å utveksle informasjon med patentmyndighetene i andre land.

TAKISAI

Ordet oppsummerer sikkerhetstjenestene tilgjengelighet, autentisering, konfidensialitet, integritet, sporbarhet, autorisasjon og ikke-benekt. TAKISAI har to hovedmål: sikker elektronisk korrespondanse, inkludert innlevering av søknader over Internett, samt sikker tilgang til informasjon om søknader og industrielle rettigheter.

OHIM

[OHIM](#) - Office for the harmonization in the internal market. OHIM er registreringsmyndigheten i EU for fellesskapsvaremerker (Community Trademarks).

WTO

Verdensorganisasjonen for handel (World Trade Organisation - [WTO](#)) er den ledende internasjonale organisasjonen for regulering av verdenshandelen. WTO er grunnet på tre pillarer - handel med varer, handel med tjenester og immaterielle rettigheter. De immaterielle rettighetene er regulert i TRIPS-avtalen (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights - 1994).

Haagavtalen

[Haagavtalen](#) er en planlagt ordning for å søke internasjonal designbeskyttelse. Til forskjell fra Madridprotokollen - som er en lignende ordning for varemerkeregistrering - vil brukere av Haagordningen ikke behøve noen basisregistrering.

EF varemerke

Et EF-varemerke som registreres gjelder i alle land som er medlem i EU (gjelder ikke i EØS) Søkere som er bosatt i Norge og selskap som har sitt sete i Norge, må sende søknad om EF-varemerke via en fullmektig som har rett til å bistå klienter i EU.

TRIPS-avtalen

WTOs avtale om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter. Avtalen er i stor grad basert på eksisterende internasjonale konvensjoner som forvaltes av Verdensorganisasjonen for immaterialrett (WIPO). Det sentrale i TRIPS-avtalen er at den stiller visse minimumskrav til det vern av immaterielle rettigheter som medlemsstatene plikter å innarbeide i sin lovgivning. TRIPS-avtalen beskytter blant annet patenter, varemerker og åndsverk mot bruk eller kopiering uten tillatelse.

Viktige hendelser i året som gikk

► Biotent™2004 - en konferanse som engasjerte

Biotent™ ble en møteplass for 150 deltakere og foredragsholdere fra biotekbransjen, forskningsmiljøene, investorer, universitet og høyskoler, og næringspolitikere. Engasjementet rundt konferansen var stort.

Spørsmål, kommentarer og stemningen underveis, samt tilbakemeldinger i etterkant, tyder på at temaene, foredragsholderne og debattene var relevante og interessante.

Vi har fått gode tilbakemeldinger om foredragsholderne, og temaene de tok opp. Vi har også fått tilbakemeldinger på tilknyttede emner som kan være interessante å ta opp i et fora som Biotent™.

Tilbakemeldingene og deltakelsen fra de forskjellige miljøene, viser at engasjementet rundt, og behovet for denne type konferanse er stort. Dette er vi i Patentstyret svært glad for og fornøyde med, og vi tar det med oss i planleggingen av Biotent™ 1. desember 2005. Vi ønsker alle velkomne tilbake da.

► Første avgjørelse om administrativ overprøving

Fra 1. mars i år har Patentstyret hatt ansvar for behandling av klager på registreringer av foretaksnavn. Den første avgjørelsen er nå truffet.

Kort om saken:

19. april 2004 innkom klage med krav om administrativ overprøving av registreringen av foretaksnavnet HELT SIKKERT. Klagen ble begrunnet med at foretaksnavnet HELT SIKKERT er egnet til å forveksles med klagers foretaksnavn HELT SIKKERT MYHRE AS, som ble registrert i Foretaksregistret 2. november 1998.

Kort utdrag fra avgjørelsen:

"Patentstyret har kommet til at klagers foretaksnavn består av to særpregede elementer som begge innehar kjennetegnsmessig vern, for blant annet utførelse av elektrisk installasjonsarbeide. Tillegget MYHRE, i klagers foretaksnavn, tilfører ikke foretaksnavnet et betydningsinnhold som medfører at navnene blir assosiasjonsmessig forskjellige. Det er derfor sannsynlig at en ikke uvesentlig del av omsetningskretsen vil kunne komme til å forveksle navnene med hensyn til tjenestenes kommersielle opprinnelse."

Patentstyret har tatt kravet om administrativ overprøving til følge.

Et rettskraftig vedtak fra Patentstyret følges opp av Brønnøysundregistrene, som kan sende ut pålegg om endring av navn.

[Les mer om klageordning for registrering av foretaksnavn på Patentstyrets nettsider](#)

▲ Til toppen

► Gjennomføring av WTOs legemiddelvedtak

Patentforskriften er endret for å gjennomføre WTOs legemiddelvedtak. WTO oppstiller krav gjennom TRIPS-avtalen til nasjonale bestemmelser om tvangslisenser. Tvangslisenser er tillatelser fra offentlig myndighet til å utnytte en patentert oppfinnelse uten tillatelse fra patenthaveren.

I WTOs (World Trade Organization) hovedråd ble det den 30. august 2003 truffet et vedtak som gjør et unntak fra TRIPS-avtalens (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) eksportbegrensninger når det gjelder legemidler (farmasøytiske produkter).

Vedtaket innebærer at utviklingsland og andre stater som ikke selv har mulighet til å fremstille farmasøytiske produkter som er nødvendige for å håndtere visse offentlige helseproblemer, vil kunne importere slike produkter på grunnlag av tvangslisens. Dette innebærer samtidig at det på bestemte vilkår vil bli adgang til å eksportere tvangslisensierte farmasøytiske produkter. Ordningen skal brukes til å beskytte folkehelsen, og ikke være et redskap for å oppnå industrielle eller forretningsmessige formål.

I patentforskriften er det tatt inn to nye bestemmelser, PF §§ 107 - 109. Bestemmelsene innebærer at bedrifter i Norge som ber om det kan få tvangslisens til å produsere patentbeskyttede farmasøytiske produkter med sikte på eksport i samsvar med WTOs legemiddelvedtak. Norge er det første landet i verden som gjennomfører legemiddelvedtaket.

De nye bestemmelsene trådte i kraft 1. juni 2004.

[▲ Til toppen](#)

TANDBERG

Beskyttelse som innovasjonsstrategi

Tandberg har flere viktige patenter og patentsøknader innen blant annet videokomprimering og ekkokansellering. I tillegg har de gjennom oppkjøp skaffet seg en del tidlige patenter innen grunnleggende videokonferanseteknologi. Å produsere patentsøknader er en integrert del av innovasjonsprosessen og et mål i seg selv.

Tandberg-produktene kjennetegnes av en stilren design som de også har beskyttet gjennom flere designregistreringer.

Patentstyret – en viktig samarbeidspartner

Selv om Tandberg opererer på det globale marked, velger selskapet å la stort sett alle patentsøknadene gå gjennom Patentstyret for førstegangsregistrering. Dette mener de er en relativt billig måte å teste søknadene på før man eventuelt velger å videreføre dem i utlandet. På denne måten kan de på et tidlig stadium få en god indikasjon på om oppfinnelsene er patenterbare, og dermed redusere utgiftene til feilslåtte utenlandske patentsøknader.

Her utnytter Tandberg det Direktør for teknologi og innovasjon Snorre Kjesbu mener er en spesiell norsk konkurransefordel:

"Det er rimelig og effektivt å levere en patentsøknad i Norge, og blir den avvist har vi unngått å kaste bort penger på dyre patentadvokater i utlandet". (sitat hentet fra Ukebrevet Mandag Morgen nr 26, 6. sept. 2004).

Patentingeniør Espen Christensen i Tandberg er av samme meningen:

"Vi opplever at Patentstyret gir oss relativt raske tilbakemeldinger, og sitter inne med gode fagkunnskaper innen vårt fagfelt"

Dette er Tandberg

Tandberg utvikler, designer og selger systemer og programvare for video-, tale- og datakommunikasjon. Tandberg er representert i over 90 land verden over. Tandberg er verdensledende innen videokonferanse og multimediekommunikasjon. Dette markedet har hatt en formidabel vekst de siste årene, ikke minst som en følge av at kvaliteten på sanntids videokommunikasjon har forbedret seg betraktelig. Tandberg har vært en pioner i denne utviklingen, og har i den siste tiden sørget for å beskytte egenutviklet teknologi gjennom en solid patentportefølje.

Kilde: Tandberg